

המעין

בתוכן:

- 2 **העורך** / כולנו חכמים, כולנו נבונים'... / שני מכתבים בעניין היחס ליום העצמאות: רא"מ בלוך ור"י הוטנר זצ"ל /
- 3 **הרב יואל קטן**
- 7 **הרב זכריה הולצר** / איך מונים שישה עשר 'דָּבָר'? /
- 10 **פרופ' אליעזר גולדשמידט** / תקנת החדש של רבן יוחנן בן זכאי /
- 19 **ד"ר יהושפט נבו** / 'אָז רוב נְסִים הַפְּלֵאָתָ בְּלִילָהּ' - הפיוט בזיקה למדרשים /
- 27 **דוד סבתו** / האם יהודי יכול להפוך לגוי? /
- 33 **הרב הראל דביר** / גיור קטנים שחזקה שלא יקיימו מצוות בגדלותם / השעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן, ומניעת שכחת תינוקות ברכב סגור /
- 42 **יונתן רבינוביץ** / סימני זיהוי לפירוש רש"י מקורי למסכתות /
- 57 **הרב פרופ' אברהם הלוי ויילר** / דרכו של רי"מ עפשטיין בעל 'ערוך השולחן' בין הציונות והציונים /
- 60 **הרב איתם הנקין הי"ד** /

תגובות והערות

- עוד על שמיטת תרס"ג ביבנאל והיתר המכירה של בעל "אבני נזר" /
- 79 **הרב מרדכי עמנואל, משה אריאל פוס** / תגובה לעניין 'ערות דבש' ושלושת השבועות /
- 84 **אליסף פריש, מיכאל קליין** /

על ספרים וסופריהם

- 86 **הרב זאב וייטמן** / הספר 'כשרות כהלכה' בהוצאת ארגון 'כשרות' /
- 98 **נתן קוטלר** / הצעה ליקוד אתי לפרסום מאמרים תורניים /
- 105 **הרב יואל קטן** / נתקבלו במערכת /
- ii **הרב יואל קטן** / תקציר המאמרים באנגלית /

המשתתפים בגיליון זה:

פרופ' אליעזר גולדשמידט, שמעון 148, מודיעין 7175874, goldsmit@agri.huji.ac.il
הרב הראל דביר, ת"ד 581, יד בנימין 7681200, hareldvir21@gmail.com
הרב זכריה הולצר, ארה"ב, zecharia.holzer@gmail.com
Rav Zecharia Holzer, 4000 Alton Rd, Miami Beach, FL 33140. USA
הרב זאב וייטמן, אלון שבות 9043300, zeevwe@gmail.com
הרב פרופ' אברהם ויילר, בית וגן 25, ירושלים 9642501, wyler@g.jct.ac.il
ד"ר יהושפט נבו, ת"ד 5114, כפר חסידים 2040000, yehoshafat100@gmail.com
דוד סבתו, מצפה נבו 59, מעלה אדומים 9841044, sabatodh@gmail.com
הרב מרדכי עמנואל, ישמח ישראל 22/3, ביתר עילית 9055722, more@neto.net.il
עו"ד משה אריאל פוס, הרב יצחק 12, קרית יערים 9083800, ariel@fusslaw.com
אליסף פריש, גבעת דאונס 2, חיפה 3454502, efp512@gmail.com
נתן קוטלר, שילר 4/6 א, ירושלים 9622707, natanorot@gmail.com
הרב יואל קטן, מכון שלמה אומן, שעלבים 9978400, wso@shaalvim.co.il
הרב מיכאל קליין, ירושלים
יונתן רבינוביץ, הר אפרים 35, טלמון 7193700, yoni.rabinovitch@gmail.com

* * *

'המעין' - כתב עת היוצא לאור ע"י מכון שלמה אומן שע"י ישיבת שעלבים

מיסודו של 'מוסד יצחק ברויאר' שע"י פועלי אגודת ישראל

מייסד (תשי"ג) ועורך: פרופ' מרדכי ב"ר יצחק ברויאר
עורך אחראי (תשכ"ד-תשס"ב): ר' יונה עמנואל
תנצב"ה

המערכת: ד"ר שמעון בולג, ירושלים | הרב שמעון שלמה גולדשמידט, אלון שבות
העורך: הרב יואל קטן, מכון שלמה אומן, ישיבת שעלבים 9978400
טל': 08-9276664; פקס: 1538-9276664; דואר אלקטרוני: wso@shaalvim.co.il
למינויים, וכן למינויים אלקטרוניים ללא תשלום, נא לפנות למכון שלמה אומן
© כל הזכויות שמורות

'ואפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים'...

בעל ההגדה מצִוה גם על החכמים והנבונים לספר ביציאת מצרים, גם על איש יהודי שמכיר ומבין ויודע מה אירע ומה היה. בימינו אפשר לומר שאפילו כולנו חכמים וכולנו נבונים איננו מספיקים להכיר ולהבין ולתאר את התופעות והאירועים המתרגשים עלינו בעבר הקרוב והמעט רחוק יותר ובהווה, וק"ו לעניין התחזיות לעתיד. מה שברור לכל מתבונן הוא שההיסטוריה 'רצה' קדימה במהירות עצומה, העולם הכללי וגם העולם היהודי משתנים מול עינינו, ואנו סמוכים ובטוחים שבטוב העולם נידון ושה' דיבר טוב על ישראל. יהי רצון שכל הטוב ימשיך להקיף אותנו בשפע הולך וגדל, ושהי"ת יעזור לגדולי ישראל וראשי הציבור למצוא את הדרכים הנכונות לילך בהן בימי ראשית צמיחת גאולתנו אלו, עד שנגיע בעזיהי"ת שְׁשִׁים ושמונים לימות המשיח הדופקים על פתחינו ולבניין בית המקדש במהרה בימינו, שם נאכל מן הזבחים ומן הפסחים.

שני מאמרים בגיליון זה עוסקים בדיוק בעניין זה: בראשון מתפרסמים מכתבים של שני רבנים חשובים מהדור הקודם המתארים את היחס התורני הראוי להקמת מדינת ישראל, ובשני מתאר ידידנו הבלתי נשכח הרב איתם הנקין הי"ד את יחסו של הגאון רי"מ עפשטיין זצ"ל בעל 'ערוך השולחן' לצינונות ולצינונים, ומתברר שהתמונה בעניין זה אינה כה פשוטה... הרב זכריה הולצר ממכון 'על הראשונים' בארה"ב מציג לפנינו חידה שמקורה בקדמונים לגבי הופעת התיבה 'דָּבָר' בספר ירמיהו; אחריו פרופ' גולדשמידט מהפקולטה לחקלאות באוניברסיטה העברית דן ביישומו של איסור ה'חדש' ובתקנת ה'חדש' של ריב"ז אחרי החורבן; וד"ר נבו מגלה את המקורות המדרשיים של הפיוט 'אז רוב ניסים הפלאת בלילה'. הרב דוד סבתו מיישבת 'ברכת משה' במעלה אדומים דן האם ואיך יהודי יכול להפוך לגוי, ומהצד השני הרב הראל דביר, ר"מ בישיבת 'תורת החיים' ביד בנימין, פוסל את האפשרות לגייר קטנים שכנראה לא ישמרו מצוות, כשהוא תמה על כמה ת"ח שהתירו את זה כמעט לכתחילה, ואף פתחו בתי דין לגיור שאינם מתואמים עם הרבנות הראשית. יוני רבינוביץ מהישוב טלמון בבנימין מנתח את המיוחד בזריות אכילת התרומה ע"י הכהנים, ומוצא קשר ישיר בין מסקנתו בעניין זה לבעיית שכחת הילדים ברכב שעלתה לצערנו לכותרות בשנים האחרונות, והרב פרופ' ויילר מוצא כללים סגנוניים שעל פיהם אפשר לזהות את פירושי רש"י המקוריים. ענייני השמיטה עדיין לא ירדו מהשולחן - הרב עמנואל ואריאל פוס מתעמתים בשאלה מה קרה בדיוק בהיתר המכירה של ה'אבני נזר' ביבנאל, וגם עניין 'שלושת השבועות' במשנת רבי יהונתן אייבשיץ נידון פעם נוספת. הרב וייטמן, רבה של תנובה, שנבחר לאחרונה להיות גם רבה של אלון שבות שבגוש עציון, סוקר את הספר שהוציא ארגון 'כושרות' בענייני כשרות, משבח אותו וגם מבקר אותו, והרב נתן קוטלר, מחנך ירושלמי, מציג 'קוד אתי' שיסייע בשידרוג המאמרים התורניים. ושוב - מאמרים רבים וטובים נשארו עדיין על שולחן המערכת, ועוד מועד לחזון.

מערכת 'המעין' מברכת את המנויים והקוראים בברכת חג שמח וכשר.

העורך י"ק